

۲۰۲۴/۰۳/۲۰

هارون حکیمی/مختصات افغانستان/محققین و مؤلفین

د افغانستان په لوی قاموس کی عبدالباری جهانی پېژندنه

د افغانستان نومویالی شاعر، لیکوال، مورخ او ژورنالیست، بنساغلی عبدالباری جهانی د اروابناد حاجی عبدالاحمد زوی په ۱۹۴۸ امپلادي کال، د کندهار بنار د بامیزو په کوڅه کي زیدېدلی دي، میرویس نیکه لپسه یې ویلې، په ۱۹۷۲م، د ادبیاتو د پوهنځی د تاریخ او جغرافی خانګي څخه فارغ سوی، په پښتو ټولنه کي؛ د کابل مجلی د مدیریت او بیا د پوهنۍ په وزارت کي د بهرنیو مرستو تر دوہ کلن مدیریت وروسته د لس میاشتنيو لوړو زده کړو په موخت لبنان ته تللى.

د ببروت څخه د راستېدلو سره سم یې د افغانستان د علومو اکادمی د غړي په توګه کار پیل کړي، په ۱۹۸۱م، کي پېښورته کده سوی، تر دوہ کاله علمي او ژورنالیستیک کار وروسته یې د امریکا برغ راډيو سره د دندي پر اساس امریکا ته کده کړي، د امریکا برغ راډيو په مرکزی دفتر (واشنگتن دی سی) کي یې اووه ويشت کاله د ویاند، ایېټر او پروډیوسر په توګه کار کړي دی.

تر دی مهاله یې څه باندی ۳۴ آثار لیکلې او پنځولي چې ۲۹ یې چاپ او ۴ چاپبدونکي دی.
چاپ آثار :

۱-ورکه مېنه، شعری مجموعه

۲-پایکوب، شعری مجموعه

۳-د سباوون په تمه، شعری مجموعه

۴-شپلې، شعری مجموعه

۵-کوه طور، شعری مجموعه

۶-راز و نیاز، شعری مجموعه

۷-کوثر، شعری مجموعه

۸-معراج، شعری مجموعه

۹-فردوس، شعری مجموعه

۱۰-ارغوان، شعری مجموعه

۱۱-محشر شعری مجموعه

۱۲-پند و عبرت، په بېلاپلو مجموعوکي د داستاني نظمونو مجموعه

۱۳-د جهانی مثنوی، د داستاني نظمونو مجموعه

۱۴-د مشکو کاروان، څېرنیز او کره کتنيز اثر

۱۵-د پښتو په سُر او تال کي د غربی سندرو شرنګ، د انګلېسي سندريزو اشعارو منظومي ترجمي

۱۶-شرقی لمنی غربی ګلونه، د انګلېسي اشعارو منظومي ترجمي

۱۷-بهګت کېږ د پښتو په بن کي، د هندی متصوف شاعر بهګت کېږ د اشعار منظومي ترجمي

۱۸-د خیام رباعیات، د عمر خیام د رباعیاتو منظومي ترجمي

۱۹-قوماندان، ناول

۲۰-هرات، پښتنه او ستره لوې، تاریخي اثر

۲۱-د پښتو د فوکلوري نقلونو لند تحلیل، څېرنیز اثر

۲۲-ادبی پلتني، لومړی توک، څېرنیز اثر

۲۳-ادبی پلتني، دوهم توک، څېرنیز اثر

۲۴-تاریخي څېرنۍ، لومړي توک، تاریخي څېرنۍ اثر
۲۵-تاریخي څېرنۍ، دوهم توک، تاریخي څېرنۍ اثر
۲۶-د پښتو شعر هنداره، ادبی څېرنۍ اثر
۲۷-زماڻوند، شاعري او ليکوالۍ، مفصل ڙونديک
۲۸-شاه شجاع، امير دوست محمد خان او بریتانوي استعمار، تاریخي څېرنۍ اثر
۲۹-تصوف او اسلام، څېرنۍ اثر
ناچاپ اثار :

۳۰-د پښتونخوا د شعر هاروبهار، له سره ليکل سوي انتقادي متن

۳۱-الوداع، دوولسمه شعري مجموعه

۳۲-کيش شخصيت درتاریخ نگارۍ و تحليل نگارۍ، درې، تاریخي څېرنۍ اثر

۳۳-په علمي سيمينارونو کي د مقالو مجموعه (ناچاپ)

بناغلی جهاني د افغانستان په ډپرو ولايتنو او د نړۍ په ډپرو هيوادونو کي د څلوا ادبی خدمتونو له مخي ستايل سوي دی. په وياري بي سلګونه مشاعري جوري سوي دي او پر کاري بي سلګونه سمينارونه او علمي غوندي دايرې سويدي. د امریکا بړغ راډيو سره د کار په موده کي ۲۵ څله په ایواردونو ستايل سوي دي.

په ۲۰۱۲م، کي د روسيي د علومو اکايمى له لوري د الکزاندر پونسکين په ستر ايوارد وياري سوي دي.

په ۲۰۱۳م د افغانستان د اسلامي جمهوریت لخوا د مير مسجدي خان په ایوارد ستايل سوي دي.

د هيواد د مطرح علمي او ادبی شخصيت په توګه؛ بناغلی جهاني د ملي سرورد د ليکلو افتخار لري. د پام ور شمېر شعرونه او ليکني بي نړيوالو ژبو ته ژبارل سوي دي.

د ۲۰۱۸ کال د مارچ پر ۲۴مه، کلېفوننيا مېشتو افغاناني د افغانی ټلتوري تولني په کوربه توب، د پښتو شعر د بابا لقب ورکر او په دي مناسبت غونده کي يې د وياري بگرى وروتله.

د ۱۳۹۳ل، دسلواغي (دلوی) پر ۲۱مه، د افغانستان د اسلامي جمهوریت د رئيس محمد اشرف غني لخوا؛ بناغلی عبدالباري جهاني د اطلاعاتو او فرهنگ د نوماند وزیر په توګه ونومول سو. د همدي مياشتې پر ۲۹مه يې د اولسي جرگي خخه د باور رايه واخیسته او د کب (حوت) پر اوله يې د افغانستان د اسلامي جمهوریت د اطلاعاتو او فرهنگ د وزیر په توګه لوره وکړه او د ۱۳۹۵ کال د لموم (عقرب) پر ۱۷مه يې د وزارت خخه استغفا اعلان کړه.

دا مهال په امریکا کي په څلوا علمي، ادبی او تاریخي څېرنو بوخت او تر خنګ يې د امریکا بړغ له لاري يوه نیم ساعته ادبی او څېرنې څېرونه پر مخ وری.